

MESTNA OBČINA CELJE

Komisija mladi za Celje

KAKO FILMSKI ŽANRI VPLIVAJO NA
ČUSTVA LJUDI?

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICI

Daša Šeligo

Jana Kliček

MENTOR:

Dušan Vešligaj

Celje, februar 2016

Šolski center Celje
Srednja šola za strojništvo, mehatroniko in medije

KAKO FILMSKI ŽANRI VPLIVAJO NA ČUSTVA LJUDI?

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorici:
Daša ŠELIGO, M-4.d
Jana KLIČEK, M-4.d

Mentor:
Dušan VEŠLIGAJ.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2016

POVZETEK

V raziskovalni nalogi smo se ukvarjali s vplivi filmskih žanrov na človekova čustva. Želeli smo raziskati, ali filmski žanri vplivajo na ljudi in kateri so tisti dejavniki, s katerimi filmski ustvarjalci poskušajo vplivati na nas. Najprej smo se osredotočili na film in filmske žanre. Ugotavljali smo, kako se filmski žanri že v osnovi razlikujejo med seboj. Pozanimali pa smo se tudi o čustvih in vplivih medijev ter filmov nasploh na ljudi. Ker pa vemo, da barve vplivajo na ljudi in da jih gledamo tudi v filmih, smo raziskali vplive posameznih barv. Izvedli smo dva intervjuja in anketo ter se pozanimali o filmskih žanrih in njihovih vplivih.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	1
1.1 HIPOTEZE	1
1.2 METODE RAZISKOVANJA	1
2 OSREDNJI DEL	2
2.1 ZAČETKI	2
2.2 FILM	2
2.1.1 Dokumentarni film	3
2.1.3 Igrani film	3
2.2.1 Komedija	5
2.2.2 Grozljivka	5
2.2.3 Akcija	5
2.2.4 Romantični	5
2.2.5 Fantazijski	6
2.3 ČUSTVA	6
2.3.1 Strah	6
2.3.2 Jeza	7
2.3.3 Veselje	7
2.3.4 Gnus	8
2.3.5. Žalost	8
2.3.1 Delovanje filma na gledalce	8
2.3.2 Pasivno in aktivno gledanje filmov	9

2.3.3 Paradoks uživanja v žalostnih filmih	9
2.4.1 Rdeča	10
2.4.2 Modra	11
2.4.3 Rumena	11
2.4.4 Zelena	11
2.4.5 Črna	11
2.4.6 Robert Plutchik	12
2.4.7 Psihologija barv v filmu in vpliv na čustva	13
3. 1 INTERVJU Z IVANOM MAUKOM JUGOM	16
3.2 ANKETA	17
3.1.2 Rezultati ankete	17
3.2. ANALIZA	21
3.2.1. Analiza ankete	21
3.2.2 Analiza raziskovalne naloge	21
4 ZAKLJUČEK	22
5 PRILOGA	23
ANKETA - filmski žanri	23
6 ZAHVALA	25
8 VIRI SLIK	28
10 USTNI VIRI	29

KAZALO SLIK IN GRAFOV

Slika 1: Film _____	2
Slika 2: Plutchikovo kolo čustev _____	12
Slika 3: Iz filma Hiša debele mame 2 _____	13
Slika 4: Iz filma Zadnja hiša na levi _____	14
Slika 5: Iz filma Hitri in drzni 4 _____	14
Slika 6: Iz filma Valentinovo _____	15
Slika 7: Iz filma Sedmo prekletstvo _____	15
Graf1 1: Pogostost gledanja filmov _____	17
Graf1 2: Vpliv na izbiro filmskega žanra _____	18
Graf1 3: Najbolj gledani filmski žanri _____	18
Graf1 4: Čustva ob gledanju filma _____	19
Graf1 5: Sprememba razpoloženja _____	19
Graf1 6: Podoživljanje filmskega lika _____	20
Graf1 7: Vpliv na otroke _____	20

1 UVOD

Ob gledanju filma na televiziji se nam je porodilo vprašanje, kako pravzaprav film, ki smo ga gledali, vpliva na nas. Marsikdo se ob gledanju televizije oziroma filma umakne v svoj svet, tisto, kar se dogaja okoli, pa zanemari. Razmišljali smo, da je vsebina filma nekako vplivala na gledalčevo počutje, razum in vedenje. Morda mu je film spodbudil globoko zakopana čustva, ki jih je skrival v podzavesti. Sklenili smo, da to natančno raziščemo. Ker menimo, da se vpliva filmov premalo zavedamo in da se s tem vsakodnevno srečujemo, smo se odločili, da ta problem podrobneje razdelamo v raziskovalni nalogi.

1.1 HIPOTEZE

- Film vpliva na človekova čustva.
- Barve v filmu vplivajo na razpoloženje ljudi.
- Vsak žanr ima drugačen vpliv na človeka.
- Filmski žanr lahko izoblikuje človekovo osebnost (npr. če ga gledamo že od otroštva).

1.2 METODE RAZISKOVANJA

Raziskovanje smo začeli s prebiranjem literature in pridobivanjem informacij na svetovnem spletu. Izvedli smo spletno anketo, v kateri je sodelovalo 173 udeležencev, s povprečno starostjo 23 let. Naredili smo tudi dva intervjuja s psihologoma Janekom Musekom in Ivanom Maukom Jugom.

2 OSREDNJI DEL

2.1 ZAČETKI

Prve zapise o tem, da mediji vplivajo na človeka, najdemo že pri antičnih mislecih. Prve novodobne raziskave vpliva medijev obravnavajo predvsem vpliv časopisa in literarnih del, sodijo pa že v začetke družbenih znanosti, kot sta psihologija in sociologija. Bolj podrobno raziskovanje, kako novejši mediji vplivajo na človeka, se je začelo prav na področju filma med svetovnima vojnama, načrtno pa se je razvilo v času po drugi svetovni vojni, ko se je razširilo tudi na proučevanje vpliva drugih medijev. Na začetku radia in televizije, v zadnjih letih pa tudi drugih novih medijev, v tem času pa raziskovanje medijskega vpliva stalno narašča.

2.2 FILM

Film je precej mlada umetnost, 28. decembra je bil star komaj 121 let. Vseeno pa je hitro postal socialno zelo pomemben in je v kulturnem življenju človeštva zavzel pomembno mesto. V današnjem času se je zelo razširil in sedaj ima več vlog, ki jih predstavimo (po dr. Stjepku Težaku) takole:

Slika 1: Film

Najprej so dojemali film kot tehnično zanimivost, predvsem zato ker je prikazoval "živeče fotografije". Ljudi je zabaval in izobraževal, najbolj pa si je prizadeval za priznanje svoje umetniške vloge. Ker poznamo šest "starih" umetnosti so filmu nadeli ime sedma umetnost.

Mnogi še danes menijo, da je film le mehanično reproduciral stvarnost, kot je to pri fotografiji, spet drugi pravijo, da je potrebno to teorijo ovreči, ker je to odličen način, da začnemo razumeti naravo filmske umetnosti. (Rudolf Arnheim, 2000, str. 13)

2.1.1 Dokumentarni film

Dokumentarni film je nedvomno najstarejša filmska zvrst, ki prikazuje stvari, ki se dogajajo pred kamero v trenutku snemanja, kjer nastopajo resnični ljudje iz resničnega življenja v svojih življenjskih vlogah, ne glede na to, ali gre za potopis, reportažo ali filmsko novico. Bistveno je prizadevanje za resnico, zato imajo dokumentarni filmi še danes moč avtentičnega dokumenta. Bistvo je, da se ohranijo podobe sveta, da ne bi tisto, kar zdaj mineva, izginilo za zmeraj. Močno se upira času. »To se lepo vidi v številnih izobraževalnih filmih, kjer ni nobene časovne povezave temveč samo tematska.« (Rudolf Arnheim, 2000, str. 13)

2.1.2 Animirani film

Animirani film zajema risani in lutkovni film, v katerem filmski ustvarjalec upodablja predmete in jih animira. Nastane od slike do slike, ko se na filmski trak kamere, ki snema tovrstni film, zapisujejo posamezne negibne podobe, ki oživijo šele s predvajanjem filma.

2.1.3 Igrani film

Igrani film je zvrst, ki vključuje dogodke, ki bi se lahko zgodili v resničnem življenju, kot tudi tiste dogodke, ki so plod domišljije. Bistvena je zgodba, v kateri ni nič naključnega ali odvečnega. Razčlenjen je na več faz. V uvodnem delu je običajno nek dogodek, ki pri gledalcu spodbujazanimanje za nadaljnje spremljanje zgodbe. Druga faza je zaplet, kjer filmski liki med seboj prehajajo v nekakšne medsebojne odnose. V zadnji fazi medsebojni

odnosi likov dosežejo dramski višek, dejanja se zaostrijo tako, da se morajo nujno razplesti, da se film lahko konča. Filme delimo na več žanrov: na akcijski film, pustolovski film, komedijo, dramo, kriminalko, zgodovinski film, grozljivko in znanstveno fantastiko.

2.2 FILMSKI ŽANRI

Film in psihoanaliza sta zelo povezana. Je skupinska terapija, popravilnica sanj in s tem ljudi. Film ne zaznamuje samo ljudi, ampak tudi obdobja, v katerih je nastal in se razvijal. Razvija se še danes, s tem pa še vedno nastajajo nove zvrsti, ki se prilagajajo zahtevam gledalcev.

V filmski zgodovini poznamo veliko del, ki niso opredeljena v nobeno zvrst in tudi taka, ki zajemajo več žanrov. Teorija glede uvrščanja filma po skupinah nima natančno določenih meril, vendar obstajajo takšna, ki omogočajo uvrščanje v osnovne skupine filmov. Nekateri žanri so si med seboj tako podobni, da ne vemo, kje je meja med enim in med drugim. Problem razvrščanja ni samo pri filmih, ampak se pojavlja tudi v literaturi, ki je absolutno starejša umetnost od filma. Razvrščamo jih na podlagi teme, vsebine, namena, ideje, tehnike in stila. Pomen razvrščanja v žanre je ta, da damo gledalcu jasno vedeti, kaj pričakovati oz. mu pomagati izbrati njemu ljubši oz. boljši film.

Velika razlika pri izbiri in všečnosti filmov je nedvomno med moškimi in ženskami. Ženske veliko raje kot moški gledajo romantične filme, medtem ko moški raje gledajo akcijske filme, komedije, fantastične filme in srhljivke. Velik vpliv na izbiro filmskega žanra ima tudi naša osebnost: »Komedije raje gledajo zlasti miselno odprti (radovedni, nagnjeni k iskanju novega) ljudje, manj pa npr. zelo vestni ljudje. Glede srhljivk najdemo še več razlik: bolj so všeč introvertnim in manj prijaznim, bolj pa nevroticističnim (čustveno nestabilnim) in miselno odprtim osebam. Akcijski žanr bolj ugaja odprtim, vestnim in nenevroticističnim osebam. Romantični žanr je bolj všeč vestnim, nevroticističnim in ekstravertnim osebam. Fantazijski in fantastični žanr pa bolj ugaja prijaznim, introvertnim in odprtim osebam.« (Janek Musek, intervju 2016)

2.2.1 Komedija

Komedija je izjemno zahtevna zvrst, zahteva izviren scenarij in smisel za humor. Filmski junaki o sebi vzbujajo smešen vtis, bistveno pa je to, da v gledalcu ne vzbuja sovraštva ali odpora in vseeno učinkuje smešno, saj so uporabljene njegove pomanjkljivosti in napake, ki so izpostavljene smehu in kritiki. Načeloma naj bi bili filmski liki nižjega sloja prebivalstva, kar pa ni vedno res. V vsakem primeru je glavni namen zabavati gledalce.

2.2.2 Grozljivka

Ob grozljivki vsi najprej pomislimo na Drakulo in pošasti, ki jih je naredil Frankenstein. Gre za to, da prek naše domišljije in predvidevanj doživljamo strah, s pomočjo tega pa preidemo v svet domišljije, v svet izven meja normalnega. Ljudje, ki obožujejo grozljivke, so že v otroštvu z zanimanjem prisluhnili zgodbam o vilah in vampirjih. Tipični filmi grozljivk pa vsebujejo dogodke iz nevsakdanjih situacij. Po navadi likom pripišejo lastnost mučenja drugih ljudi. Prikažejo pa jih z izrazitim nenavadnim gibanjem, lesketajočimi očmi, izmaličenim obrazom in močnimi rokami, s katerimi ubijajo ljudi. Največ grozljivk so posneli v Ameriki.

2.2.3 Akcija

Akcijski filmi so polni energije, to opazimo pri prizorih z različnimi fizičnimi aktivnostmi, akrobacijami, streljanjem, bitkami, pobegi, pretepi itd. Včasih so v takšnih filmih ženske igrale zgolj stranske vloge, npr. kot pomočnice ali pa želja glavnega igralca, zadnje čase pa se v glavnih vlogah vse več pojavljajo močni ženski liki. V večini gre za nekega junaka, ki se z neverjetnimi podvigi in raznimi nevarnimi situacijami sam spopade z veliko nasprotniki, da pride do glavnega sovražnika.

2.2.4 Romantični

Romantični film je zelo priljubljen pri ženskah, seveda pa si ga radi ogledajo tudi mladi zaljubljeni. Zaznamujeta ga strast in romantika, vse je olepšano. Zelo značilen je srečen

konec. Ljubezenska naklonjenost se po navadi plete med manj izkušenimi najstniki, kot tudi zrejšimi osebami, ki so bile v svoji preteklosti prizadete ali zlorabljene in imajo težave z navezovanjem stikov.

2.2.5 Fantazijski

Celoten film temelji na naši domišljiji, ovire med realnostjo in domišljijo so porušene. Precej značilno je pretiravanje. Sodobni film v svet fantastike prinese spremembe, ji dvigne nivo, od tedaj predstavlja filozofske ovire v odnosu človeka do časa in prostora.

2.3 ČUSTVA

Skoraj vsak dan slišimo besedo čustva in se o njih tudi velikokrat pogovarjamo, vendar pogosto ne vemo, za kaj gre. Sproži se, ko nekaj čutimo v sebi, ko je v nas prišlo do dobre ali slabe spremembe. Čustvo je spontan duševni proces, pri katerem subjektivno izrazimo svoj vrednostni odnos do nekega predmeta, stanja, delovanja, lahko pa tudi do samega sebe. Doživljamo jih vedno, presojava pa jih le, ko so za nas pomembna, po navadi pa so vidna navzven. Znanstveno je bilo dokazano, da posnemanje obraznih mimik nekega čustva povzroči čustva sama.

Rodimo se brez čustev, kasneje pa se jih naučimo predvsem od staršev, ko reagirajo na razne življenjske dogodke. Učimo se, na kakšen način bomo reagirali, ko bomo ogroženi in kako, ko se bomo počutili varne.

2.3.1 Strah

Strah je osnovni mehanizem za preživetje. Z njim smo sposobni prepoznati nevarnost, v nas sproži potrebo po soočenju ali begu pred njo. V hujših oblikah na primer groza lahko pride do nepremičnosti telesa (otrpnitev). Strah nam je prirojen, še bolj pa se ga naučimo izražati s posnemanjem drugih. Opredeljujemo ga kot osnovno čustvo tesnobe, kar pa je skupni imenovalac vseh čustvenih in razpoloženjskih motenj, velja za temeljni del nevroticizma. Zgoraj omenjeno čustvo ni le naša reakcija na dejansko nevarnost, ampak tudi na pričakovane

in namišljene neugodnosti, ki se morda sploh ne bodo nikoli zgodile. Mnogi strah enačijo s tesnobo. Strah povezujemo z izogibanjem in bežanjem, tesnoba pa je posledica ustrahovanja in groženj katerih ne moremo nadzirati. Oboje se nanaša na prihajajoče dogodke, na primer nadaljevanje nevzdržne situacije, lahko pa je takojšnji odziv na trenutno dogajanje. Ločimo normativni strah in fobijo. Vsi imamo kakšen strah, nekateri strah pred kakšnimi živalmi, spet drugi pred višino. Po navadi ta strah ni tako močan, da bi nas oviral pri vsakodnevnih dejavnostih, temu pravimo normativni strah, ko pa je naš strah tako močan, da nas ovira pri vsakodnevnih opravilih pa govorimo o fobiji. Najbolj pogost je strah pred luknjami, aerofobija (strah pred letenjem), misofobija (strah pred bakterijami), klavstrofobija (strah pred zaprtimi prostori), astrofobija (strah pred germenjem), strah pred psi, strah pred odprtimi prostori in strah pred kačami ter pajki.

2.3.2 Jeza

Jeza je enostavno in osnovno čustvo. Plutchik je je opredelil kot doživljanje ob neki oviri, Sheila pa kot emocionalni odziv na provokacijo. Ob doživljanju tega čustva se poveča srčni utrip, zviša se krvni tlak, spremeni se nivo adrenalina in noradrenalina. Močno se odziva v obrazni mimiki, pogosto pa tudi z vedenjem (agresija). Telesni znaki ob jezi svarijo povzročitelje, naj prenehajo s svojim vedenjem. Ravno jeza je čustvo, ki ga nismo sposobni najbolje nadzorovati, soočanje z njo pa je veščina, ki se jo je potrebno naučiti. Po navadi jo imajo za negativno čustvo, čeprav ni vedno tako. Ko se je potrebno postaviti zase, braniti svoje mnenje in svoj položaj nam lahko zelo koristi.

2.3.3 Veselje

Veselje je samo po sebi zelo pozitivno čustvo, po navadi je prisotno ob izpolnitvi življenjske želje ali ob doseganju svojega cilja. Na splošno so ljudje, ki doživljajo pozitivna čustva bolj optimistični in duševno zdravi od ostalih, možnost za depresijo teh posameznikov pa je občutno manjša. Raziskave so pokazale, da pozitivna čustva pomagajo lažje premagovanje bolezni in hitrejše celjenje ran ter kosti. Vpliva pa na daljše življenje (še posebej pri bolnikih s kroničnimi boleznimi), zaradi splošnega zadovoljstva in manjše možnosti za nastanek

bolezni. Veselje sproži povišano bitje srca in višji krvni tlak, vendar dosti nižji kot pri jezi, količina krvi, ki jo srce prečrpa ob enem udarcu pa se je zmanjšala.

2.3.4 Gnus

Z močnim izrazom odpora povzročimo osnovno, preprosto čustvo gnusa. Njegova osnovna naloga je, da ščiti organizem pred zaužitjem potencialnih škodljivih snovi. Gnus temelji na podlagi izkušenj vsakega posameznika, na primer vedenje, da so včasih insekti povzročali kugo lahko povzroči gnus do insektov. Evolucijsko se je to čustvo ojačalo, najbolj kot odziv na neužitno zaužito hrano, ki bi lahko škodila organizmu, lahko pa ga povzročijo tudi osebe, ki kažejo bolezenske znake. Določene osebe še danes izražajo gnus v stiku z na primer pokvarjenim mlekom ali okuženim mesom.

2.3.5. Žalost

Žalost sta že Oatley in Jenkins definirala kot nasprotje veselja. Je tipičen odziv na bolečino, zavračanje, oviranje ali ločitev od ljubljene osebe, odrasli pa žalost občutijo, ko nekaj neupravičeno izgubijo. Večja kot je navezanost na osebo, predmet ali objekt, večja bo žalost ob izgubi. To čustvo je zelo povezano s preteklostjo, žalostni postanemo, ko se spomnimo dogodkov, ki so nas prizadeli, lahko pa je usmerjena tudi v prihodnost in sedanost. V večini primerov želi žalujoča oseba pritegniti pozornost drugih, saj si želi sočutja in razumevanja. Razlike med spoloma in različnimi starostmi pri doživljanju žalosti so precej očitne. Marsikdo žalost občuti le redko, spet nekdo drug se zjoče že ob gledanju žalostnega filma. V večini primerov je žalost dosti hujša, če nas kdo prizadene psihično, kot če bi nas kdo na primer udaril. Otroci pa so lahko žalostni tudi večkrat na dan, to pa lahko povzročijo že malenkosti.

2.3.1 Delovanje filma na gledalce

Vsak človek ima neko ozadje, svoje spomine in svoje izkušnje, ki so ga naredile takšnega, kot je. Nekateri lažje ločijo neresničnost od realnosti, nekaterim pa to predstavlja težave in jih zmede. Film lahko na gledalca deluje zelo prepričljivo, celo tako, da izključi njegovo presojo. Filmski učinki nekatere težko prepričajo, nekaterim pa po ogledu filma pustijo posledice, ker

se tako zelo vživijo. Kar vidimo v filmih, se nam v večini zdi pristno in verodostojno, zato ker filmska sila vsili našim očem in ušesom drobec resničnosti. Nekateri teoretiki celo trdijo: »film je umetnost, ki najbolj zbuja vtis realnosti, ker najzvesteje obnavlja njen videz« (Stanko Šimec, 1994 str. 40).

Manjša iluzija je npr. v gledališču, ker imamo dogajanje v živo takoj pred sabo. Zavedamo se, da je pred nami neresničen prostor, oblečeni igralci itd.

2.3.2 Pasivno in aktivno gledanje filmov

Pri aktivnem gledanju filmov je gledalec sposoben razločevati dobro od slabega, pri pasivnem pa gledalec doseže zadovoljstvo s svojimi nižjimi duševnimi nagoni, najde sprostitev samo za svoje osebne napetosti. Po navadi se osredotoči le na del filma, npr. občuduje igralko in igralca, ne pa njune igre, pritegnejo ga divje vožnje, pretepi, streljanje, lepa narava, jahanje, živalski svet ali pa samo glasba. Takemu gledalcu lahko film omogoči beg v sanjarjenje, v njem poteši svoje neuresničene in največkrat nestvarne želje (npr. po junaštvu, uspešnosti, slavi, bogastvu itd.). Dejaven gledalec pa ne bo užival ob brutalnih prizorih v kriminalkah, udarcih s pestmi in se izenačeval z nosilci zmagoslavja, temveč bo tudi v takšnih filmih sposoben odkrivati kakovost. Prav zaradi tega je mogoče odkrivati prave vrednosti filma le z aktivnim odnosom.

2.3.3 Paradoks uživanja v žalostnih filmih

Paradoks uživanja v žalostnih filmih nastane, ko neka oseba ob gledanju žalostnega filma občuti užitek, srečo ali zadovoljstvo. Psihologi, ki proučujejo omenjeni fenomen, se spopadajo z vprašanjem, zakaj se je nekdo sposoben zabavati ob gledanju žalostnega, nesrečnega filma. Zanimivo pa je tudi to, da se paradokсна situacija pojavi le ob gledanju žalostnih filmov in ne obratno. Znanstveniki: Wirth, Schramm in Böcking so problem delili na tri skupine, na medijsko vsebino, produkcijsko vsebino in kognitivno spremembo (prenos zgodbe na svoje življenje ali spomin na podobne, pretekle dogodke). Ne smemo pa izpustiti raziskave, kjer so preverjali razlike v občutku užitka med obema spoloma, veliko težo so pripisali stereotipom. Filme delijo na tipično ženske (romantični filmi, telenovele) in tipično

moške (akcijski in športni filmi). Ugotovili so, da se največja razlika pojavi prav pri žalostnih filmih. Vpliv na razlike pa imata karakteristika gledalca in karakteristika filma. Pri karakteristiki gledalca veliko težo pripisujejo spolni identiteti, zato ženske pogosteje izražajo žalost in strah, moški pa jezo. Tipična razlika med spoloma je predvsem ženstvenost, ki zaznamuje ženske. Spolne identitete se učimo od otroštva, kasneje pa njen učinek še ponotranjimo. Iz tega razloga se moški izogibajo žalostnih filmov, ker se bojijo pokazati čustva. Karakteristiko filma pa predstavljajo junaki, ki jih filmski ustvarjalci uporabijo. Raziskave kažejo, da je velik odstotek žalostnih filmov narejen za ženske, ker ima vlogo pri užitku identifikacija. Ko problemu pridemo do dna ugotovimo, da v žalostnih filmih bolj uživajo ženske in bolj ženstvene osebe. Moški tega žanra ne sovražijo, ampak v njem ne uživajo.

2.4 PSIHOLOGIJA BARV

Psihologija barv je veda, ki se ukvarja z raziskovanjem vpliva barv na ljudi in njihovo počutje, obnašanje in stanje. Največkrat se uporablja v oglaševanju, tekstilski industriji, arhitekturi, notranjem dizajnu in umetnosti. Ker vemo, da barve zelo vplivajo na človekova čustva, menimo, da imajo velik pomen tudi v filmu.

2.4.1 Rdeča

Rdeča barva je bila ena izmed prvih barv, ki je dobila ime. Čista rdeča, ki ne vsebuje nobenih odtenkov druge barve, je močna in zelo vplivna barva in nasploh priljubljena, tako pri moških kot pri ženskah. To barvo so pridobivali že stari Egipčani iz barvilnih uši ali celo iz krvi, njeno uporabo pa je še danes mogoče videti na freskah iz Pompejev.

Je zelo vpadljiva barva, deluje lahko precej nasilno, zato se najpogosteje uporablja za označitev nevarnosti, ker vedno močno izstopa iz naravnega okolja. Simbolizira ljubezen in agresijo.

2.4.2 Modra

Modra velja za najljubšo barvo večine ljudi. V zgodovini so poznali zgolj dva tona barve, to sta rastlinski indigo in poldragi lazurni kamen. Pridobivali so jo že v antiki, z njo pa so si mazali obraze tudi Kelti, da bi prestrašili Cezarjeve čete.

Velja za najhladnejšo barvo, ki jo povezujejo z zvestobo, kar ji daje enako vrednost, kot jo ima kamen safir.

2.4.3 Rumena

Za rumeno velja, da ima v različnih kulturah precej različen pomen. V Aziji ima zelo visok položaj, medtem ko je v Evropi bolj ali manj ničvredna. Že od samega začetka so rumeno pridobivali iz žafrana, veljala je za zelo obstojno barvilo. Postopek pridobivanja je bil zelo drag, saj so morali za kilogram žafrana zasejati cela polja. Evropejci pa si niso mogli privoščiti, da bi si z njim pobarvali na primer obleko. Povezujemo jo s soncem, zato ponazarja svetlobo, vedrino in optimizem.

2.4.4 Zelena

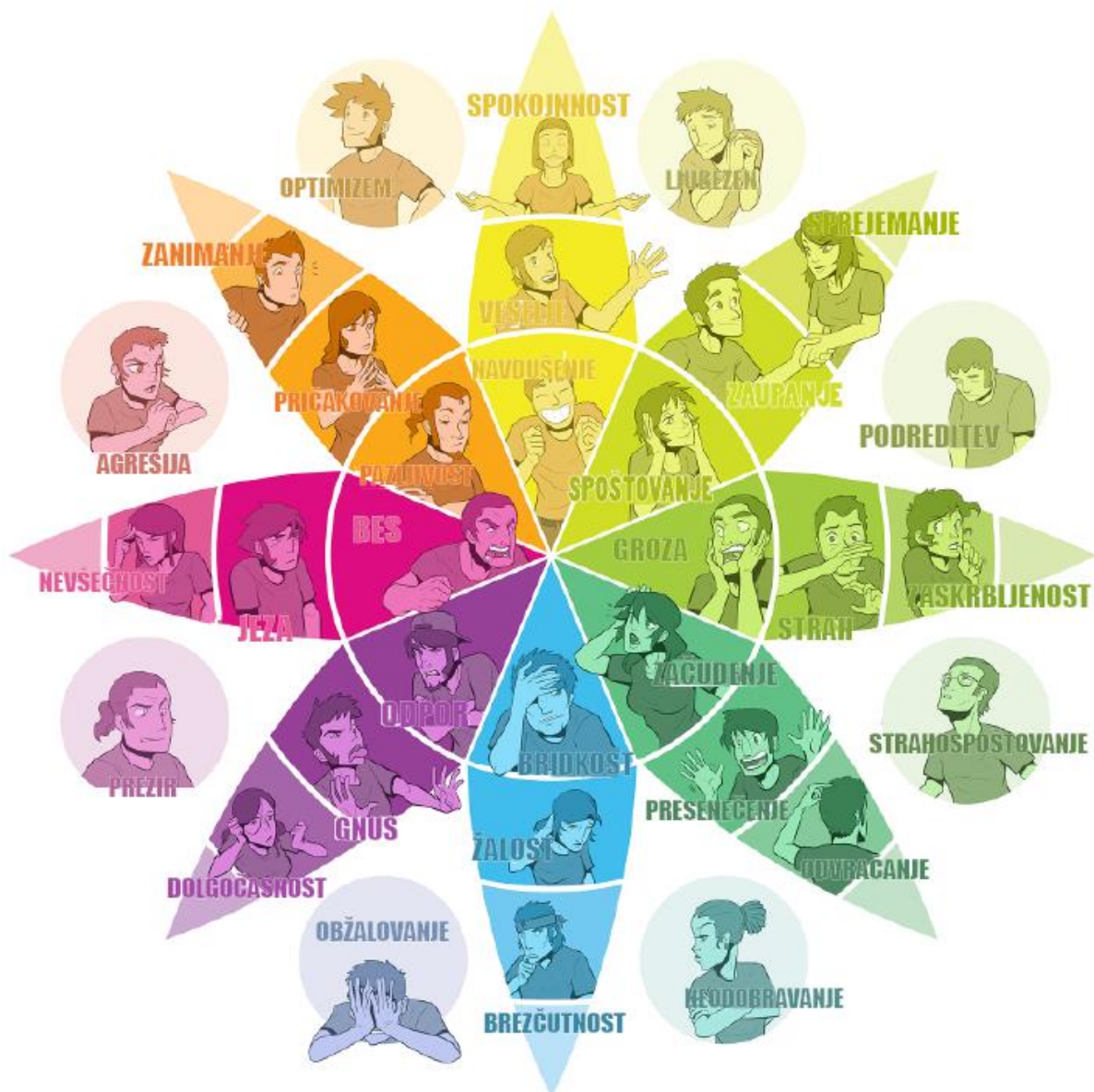
V naravi je zelena izražena v izredno velikih količinah, vendar ni preveč nasičena. Včasih niso poznali zelenega barvila, v naravi je bilo klorofila dovolj, vendar ni bil primeren za barvanje. Veljala je kot manj vredna barva, zato so bila zelena oblačila izjemno redka. Kasneje so jo pridobivali iz mineralov. Označujejo jo za barvo meseca, življenja, pomladi in svežine. Njen vpliv pa na organizem je izredno pomirjujoč.

2.4.5 Črna

Črno povezujejo jo z odsotnostjo svetlobe. Zelo intenzivna je absolutna črnina, požira svetlobo. Povezujemo jo s temo, z umazanijo in negativnimi učinki. V naravi črnih odtenkov skoraj ni, pridobivali so jo iz vulkanskih kamnin in premoga. V srednjem veku so s črno barvali ceneno blago, najcenejšo črno pa so pridobili iz jelševega lubja.

2.4.6 Robert Plutchik

Robert Plutchik je bil ameriški filozof, rojen leta 1927, umrl pa je leta 2006. Ukvarjal se je s preučevanjem samomorilnosti, nasilja, psihoterapevtskega procesa in kar je najbolj zanimalo nas, preučeval je tudi čustva. Ustvaril je tridimenzionalen model čustev, ki prikazuje osnovna čustva in kombinacijo med njimi. Deluje na podoben način kot barvno kolo. To lahko povežemo tudi s filmskimi žanri, saj je za posamezen žanr značilno drugo čustvo, ki je povezano z določeno barvo. Zato pri določenih žanrih uporabijo določene barvne filtre.

Slika 2: Plutchikovo kolo čustev

Fotografija je dostopna na naslovu: <http://citymagazine.si/clanek/psihologija-barv-kako-z-barvo-filmski-ustvarjalci-manipulirajo-z-nasimi-custvi/>

2.4.7 Psihologija barv v filmu in vpliv na čustva

Barva ima moč, da vpliva na naše razpoloženje in počutje, neda bi se tega sploh zavedali. Filmski kritiki pravijo, da lahko žanr filma prepoznamo že po barvi filmskih prizorov. Za romantične filme so npr. značilni topli, svetlo rdeči toni, manj nasičene barve lahko opazimo v apokaliptičnih filmih, modri in hladni toni so rezervirani za grozljivke, v znanstveni fantastiki so uporabljeni fluorescenčno zeleni odtenki, nasičeni živahni rdeči toni so za komedije itn.

Filmski ustvarjalci se še kako zavedajo, da ljudje dobivamo preko barvnega sveta kar 87 % vseh čutnih vtisov. Zato barvni odtenki filmov niso naključje, psihologija barv pa je posebna veja v filmski industriji. Z barvami filmski ustvarjalci manipulirajo z našimi čustvi.

Primer komedije, v kateri so uporabljeni nasičeni rdeči toni, je viden na sliki 3.

Slika 3: Iz filma Hiša debele mame 2

Vir fotografije: http://3.bp.blogspot.com/-oVk-ct_TFDA/T65NQk5Vh8I/AAAAAAAAAGCs/xRixiucD4rM/s1600/Big+Mommas++Like+Father,+Like+Son++Martin+Lawrence++Brandon+T.+Jackson+%282%29.png

Primer grozljivke, v kateri so uporabljeni hladni toni, je viden na sliki 4:

Slika 4: Iz filma Zadnja hiša na levi

Vir fotografije: <http://1.bp.blogspot.com/->

[K22sQAmlyec/VQrTTiy6H9I/AAAAAABw6c/ddGT4HBHV6g/s1600/8.png](http://1.bp.blogspot.com/-K22sQAmlyec/VQrTTiy6H9I/AAAAAABw6c/ddGT4HBHV6g/s1600/8.png)

Primer akcijskega filma, v katerem so uporabljeni modri toni je viden na sliki 5:

Slika 5: Iz filma Hitri in drzni 4

Vir fotografije: <http://images.24ur.com/media/images/600xX/Nov2014/61511602.jpg?a1ac>

Primer romantičnega filma, v katerem so uporabljeni nežni rdeči toni, je viden na sliki 6:

Slika 6: Iz filma Valentinovo

Fotografija dostopna na naslovu:

<http://static01.nyt.com/images/2010/02/12/movies/12valentinespan-1/12valentinespan-1-articleLarge.jpg>

Primer fantazijskega filma, v katerem so uporabljeni fluorescenčno zeleni toni, je viden na sliki 7:

Slika 7: Iz filma Sedmo prekletstvo

Vir fotografije: <http://2.bp.blogspot.com/->

[IzA74SD_qNQ/T9ppARekPDI/AAAAAAAAAJZg/pz2KJbMXw4w/s1600/73sz2.jpg](http://2.bp.blogspot.com/-IzA74SD_qNQ/T9ppARekPDI/AAAAAAAAAJZg/pz2KJbMXw4w/s1600/73sz2.jpg)

3 RAZISKOVALNI DEL

3. 1 INTERVJU Z IVANOM MAUKOM JUGOM

Ivan Mauko Jug je magistriral iz psihologije, je strokovni vodja inštituta za psihoterapijo in psihologijo.

Zanima nas kako po vašem mnenju film vpliva na človeka, kakšni so dejavniki pri tem?

Film lahko na več načinov vpliva na človeka. Po eni strani človeku krajša čas in ga zabava. V času večjih čustvenih obremenitev ga lahko umiri ali podobno kot starogrška drama deluje katarzično. Po drugi strani pa lahko ima tudi neželeni vpliv (tako kot vsaka druga dejavnost, s katero pretiravamo), saj človeka dela pasivnega.

Na katero populacijo imajo filmi večji vpliv (otroci, najstniki, odrasli)?

Na otroke, saj pri njih moralni, kognitivni in čustveni razvoj ni zaključen.

Kakšne posledice lahko pusti film z neprimerno vsebino pri otrocih?

Mislím, da en prizor, ki ga otroci vidijo na televiziji, ne more pustiti večjega vpliva (razen če je tako grozen). Večji problem je, če so otroci ponavljajoče izpostavljeni določenim (nasilnim) prizorom. S tem postanejo manj »senzibilni« na nasilje oziroma drugače povedano lahko dobijo informacijo, da je nasilje v družbi dovoljeno. Je pa res, da če imajo odrasli čas, da jim neko dogajanje razložijo, vpliv filma/risanke ali oddaje ni tako velik, saj od staršev dobijo dodatne informacije, ki jih na televiziji ne. To pa ne velja samo za otroke, tudi odraslega lahko pornografski filmi zasvojijo do te mere, da ne more na običajen način funkcionirati v vsakdanjem življenju.

Se lahko človek vživi v filmski lik (ga posnema v oblačenju, govorjenju, načinu življenja)?

Tako kot se lahko vživi ali posnema igralca, ki ga igra, se lahko vživi tudi v lik. Verjetno ne za 24ur/dan, lahko pa se vživi v določeni situacijah.

Slišali pa sva tudi za paradoks uživanja v žalostnih filmih. Bi nama lahko povedali kaj več o tem?

Jaz za ta paradoks še nisem slišal, zato ne vem točno, kaj mislita s tem. Je pa dovolj zgovoren podatek, da je človek edino živo bitje, ki lahko uživa ob mučenju pripadnika svoje vrste.

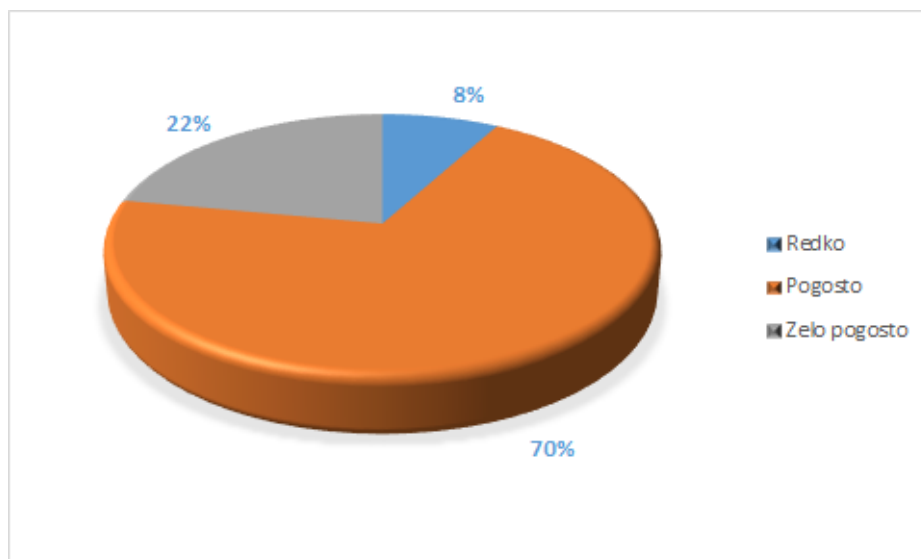
3.2 ANKETA

Anketo smo izvedli v okviru raziskovalne naloge, ugotovitve in podatki pa so uporabljeni izključno v raziskovalne namene. Sodelovalo je 173 anketirancev s povprečno starostjo 23 let.

Glavni cilj ankete je bil ugotoviti, kdo gleda kakšne filme in kako se ob tem počuti. Z anketnim vprašalnikom pa smo želeli pridobiti tudi nekaj informacij o razlogu izbire določenega filma.

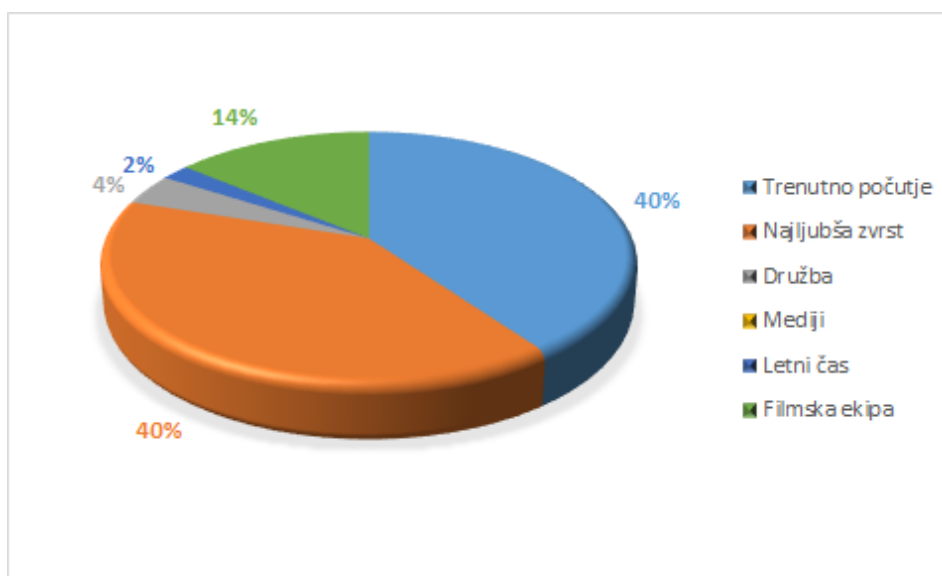
3.1.2 Rezultati ankete

1. Kako pogosto gledate filme?

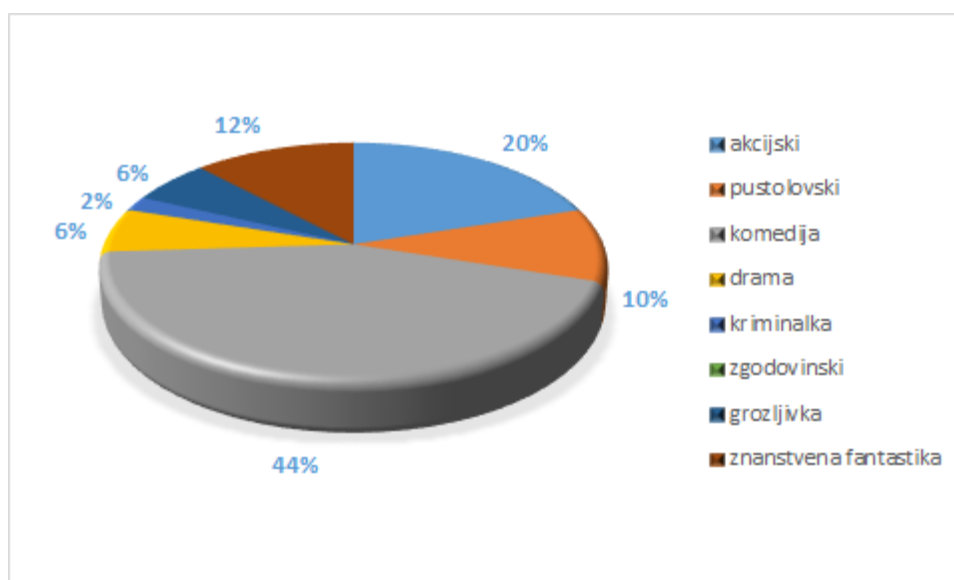
Graf1 1: Pogostost gledanja filmov

2. Kaj najpogosteje vpliva na vašo izbiro filmskega žanra?

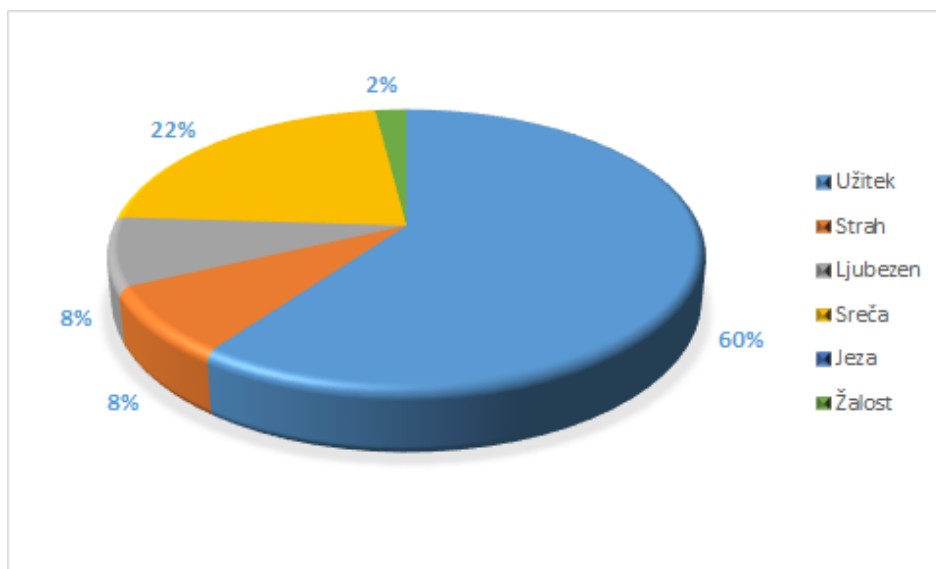
Graf1 2: Vpliv na izbiro filmskega žanra

3. Kateri filmski žanr najraje izberete?

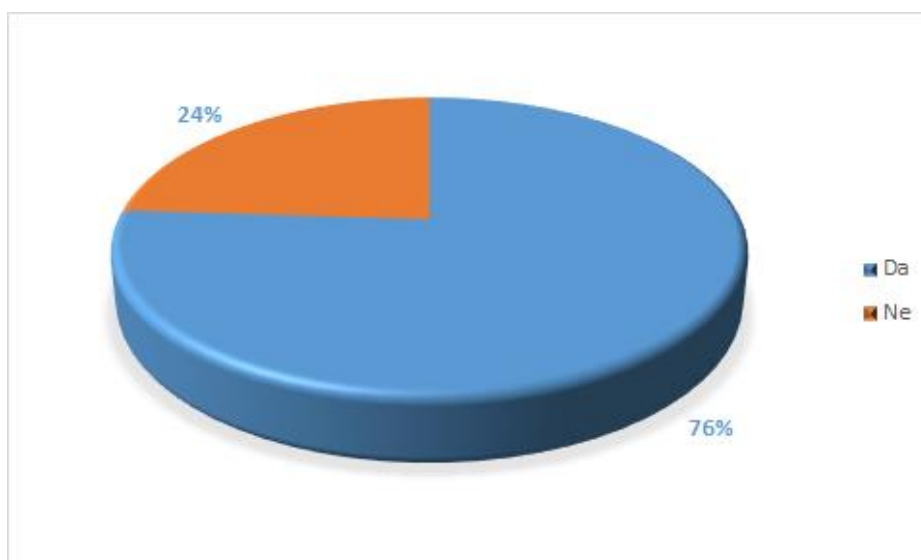
Graf1 3: Najbolj gledani filmski žanri

4. Katero čustvo pri vas prevladuje, pri gledanju le-tega? (glede na zgoraj izbran žanr)

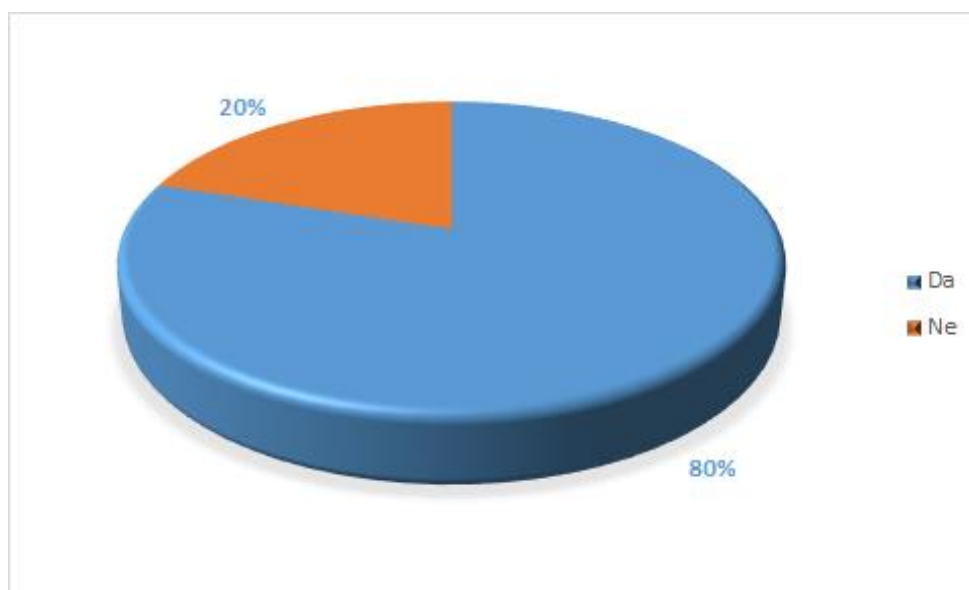
Graf1 4: Čustva ob gledanju filma

5. Ali ogled filma spremeni vaše razpoloženje?

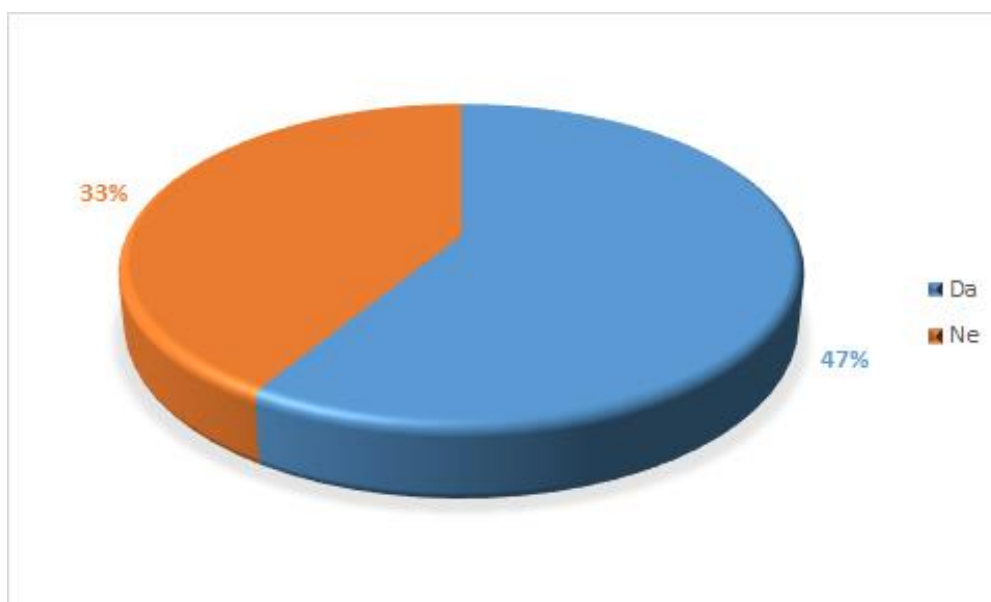
Graf1 5: Sprememba razpoloženja

6. Ste se že kdaj vživeli v filmski lik?

Graf1 6: Podoživljanje filmskega lika

7. Menite, da lahko izbira žanra pri otrocih vpliva na njegov nadaljnji razvoj osebnosti, zakaj?

Graf1 7: Vpliv na otroke

3.2. ANALIZA

3.2.1. Analiza ankete

Pričakovali smo, da bo najbolj priljubljena zvrst komedija, ob gledanju komedij pa smo sklepali, da je najpogosteje prisotna sreča in da bo le majhen odstotek tistih, ki so se že vživeli v filmski lik. Rezultati so potrdili naša pričakovanja glede najpogostejše izbire žanra, zmotili pa smo se glede prisotnih čustev, kar 60% ob gledanju občuti užitek, v filmski lik pa se je vživelo kar 80 % vprašanih. 47 % anketirancev se strinja s tem, da lahko neprimerna vsebina vpliva na otrokov razvoj in morda kasnejše psihične posledice. Velika večina je priznala, da se jim ob gledanju filma spremeni počutje, kar je potrdilo naša pričakovanja, da ima film določen vpliv na človeka.

3.2.2 Analiza raziskovalne naloge

Potrdili smo domnevo, da film vpliva na človekova čustva in spremeni njegovo razpoloženje. Ta vpliv pa je vsekakor odvisen od filmskega žanra in priljubljenosti le tega pri vsakem posamezniku. Enaka zvrst ne spodbudi vsem ljudem enakih čustev. Na primer pri grozljivki določena oseba občuti strah in ob tem uživa, na nekoga drugega pa bo strah vplival negativno in mu bo spremenil trenutno počutje na slabše. Velik pomen pri vplivu filma na gledalce pa imajo tudi barve. Vemo, da ima vsaka barva nek vpliv na osebo, zato tudi filmski ustvarjalci uporabljajo barve, da ustvarijo želen učinek. Za vsak filmski žanr je značilna barva, ki je prisotna skozi cel film. To ustvarijo s pomočjo scene, oblačil, barvnih filtrov itd. Menili smo, da lahko filmi izoblikujejo človekovo osebnost. To deloma drži, sicer pa ob pravilni vzgoji otrok filmi ne bi smeli pustiti prevelikega pečata na otrokovi osebnosti.

Na podlagi analize lahko potrdimo naslednje hipoteze:

- Film vpliva na človekova čustva.
- Barve v filmu vplivajo na razpoloženje ljudi.
- Vsak žanr ima drugačen vpliv na človeka.

Četrte hipoteze pa ne moremo potrditi, saj po mnenju strokovnjaka, film lahko izoblikuje človekovo osebnost, vendar so takšni primeri redki. Filmski žanr torej ne more izoblikovati človekove osebnosti.

4 ZAKLJUČEK

Po vsem predelanem gradivu in ugotovitvah menimo, da filmski žanri vplivajo na človekova čustva in posledično tudi na njegovo osebnost. Ugotovili smo, da veliko o človekovi osebnosti pove že izbira žanrov, ki pa jih izbiramo tudi glede na trenutno počutje. Filmski žanri na nas vplivajo ne le zaradi tematike, temveč tudi zaradi barv in tehnik. Skozi raziskovanje smo izvedeli tudi ogromno drugih stvari, npr. o paradoksu uživanja v žalostnih filmih. Risanke lahko že v otroštvu zelo vplivajo na nadaljnji razvoj otrokove osebnosti. Pri ustvarjanju raziskovalne naloge smo potrdili nekatera svoja predvidevanja pa tudi ovrgli nekaj hipotez, predvsem pa smo se ob tem veliko naučili.

5 PRILOGA

ANKETA - filmski žanri

Pozdravljeni,

sva Daša Šeligo in Jana Kliček, dijakinji Srednje šole za strojništvo, mehatroniko in medije, program medijski tehnik. Pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom Kako filmski žanri vplivajo na čustva ljudi? Namen raziskave je ugotoviti, za kakšne filmske zvrsti se najpogosteje odločamo in kako to vpliva na našo podzavest. Vaše sodelovanje bi nama bilo v pomoč, da bi to lažje ugotovili.

Anketa je anonimna, za izpolnjevanje pa boste potrebovali približno 5 minut časa. Zbrani podatki bodo obravnavani strogo zaupno, analizirani na splošno in nikakor na ravni odgovorov posameznika. Uporabljeni bodo izključno za pripravo te raziskovalne naloge.

Za vaše odgovore se vam iskreno zahvaljujema.

Starost: _____

Spol: moški/ženska

1. Kako pogosto gledate filme?
 - a. redko
 - b. povprečno
 - c. pogosto
 - d. zelo pogosto

2. Kaj najpogosteje vpliva na vašo izbiro filmskega žanra?
 - a. trenutno počutje
 - b. najljubša zvrst
 - c. družba
 - d. mediji
 - e. letni čas
 - f. filmska ekipa (režiser, igralci...)

3. Kateri filmski žanr najraje izberete?
 - a. akcijski
 - b. pustolovski
 - c. komedija
 - d. drama
 - e. kriminalka
 - f. zgodovinski
 - g. grozljivka
 - h. znanstvena fantastika

4. Katero čustvo pri vas prevladuje, pri gledanju le-tega?(Glede na zgoraj izbrani žanr.)
 - a. užitek
 - b. strah
 - c. ljubezen
 - d. žalost
 - e. sreča
 - f. jeza

5. Ali ogled filma spremeni vaše razpoloženje?
 - a. da
 - b. ne

6. Ste se že kdaj vživeli v filmski lik?
 - a. da
 - b. ne

7. Menite, da lahko izbira žanra pri otroku vpliva na njegov nadaljnji razvoj osebnosti, zakaj?

6 ZAHVALA

Zahvaljujemo se mentorju Dušanu Vešligaju, ki naju je vodil in usmerjal skozi raziskovalno nalogo, Janeku Museku in Ivanu Mauku Jugu za intervju in Mojci Drev Uranjek za lektoriranje raziskovalne naloge. Hvala pa tudi vsem anketirancem, ki so izpolnili anketo in nama pomagali pri raziskovanju.

7 VIRI IN LITERATURA

- [1] Animirani film in animacija, Animirani film, 2012. (citirano sne 11. 02. 2016) Dostopno na naslovu: <http://www.kinodvor.org/media/animirani-web.pdf>
- [2] ARNHEIM, R. Film kot umetnost.1. izid. Ljubljana: Krtina, 2000
- [3] Čustvo, wikipedija prosta enciklopedija, 2015. (citirano dne 12. 12. 2015) Dostopno na naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/%C4%8Custvo>
- [4] Film, wikipedija, prosta enciklopedija, 2015. (citirano dne 11. 02. 2016) Dostopno na naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Film>
- [5] Gnus, wikipedia, prosta enciklopedija, 2015. (citirano dne 9. 3. 2016) Dostopno na naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Gnus>
- [6] Komedija, wikipedija prosta enciklopedija, 2014. (citirano dne 15. 02. 2016) Dostopno na naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Komedija>
- [7] KOVAČEV, A. N. *Govorica barv*, Ljubljana: Prešernova družba, 1997
- [8] Jeza, wikipedia, prosta enciklopedija, 2016. (citirano dne 9. 3. 2016) Dostopno na naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Jeza>
- [9] MANDIĆ, T. *Psihologija komunikacije*. Ljubljana: Glotta nova, 1998
- [10] Novljan J., Zupančič B., Cotič N. in Škrlić R. Filmske zvrsti, Gimnazija Vič. (citirano dne 19. 12. 2015) Dostopno na naslovu: <http://projekti.gimvic.org/2005/2d/Film/zvrsti.htm>
- [11] Paradoks uživanja v žalostnih filmih, wikipedija, prosta enciklopedija 2014. (citirano dne 15. 02. 2016) Dostopno na naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Paradoks_u%C5%BEivanja_v_%C5%BEalostnih_filmih
- [12] Psihologija barv: kako z barvo filmski ustvarjalci manipulirajo z našimi čustvi, City magazine, 2004-2016. (citirano dne 12. 12. 2015) Dostopno na naslovu: <http://citymagazine.si/clanek/psihologija-barv-kako-z-barvo-filmski-ustvarjalci-manipulirajo-z-nasimi-custvi/>
- [13] Psihologija barv, wikipedija, prosta enciklopedija, 2014. (citirano dne 12. 12. 2015). Dostopno na naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Psihologija_barv

- [14] Strah, wikipedia, prosta enciklopedija, 2015. (citirano dne 9. 3. 2016) Dostopno na naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Strah>
- [15] ŠADL, Z. Usoda čustev v zahodni civilizaciji. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, 1999. Zbirka Sophia
- [16] ŠIMEC, S. *Vrednotenje filma*. 1. natis. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 1994
- [17] Veselje, wikipedia, prosta enciklopedija, 2016. (citirano dne 9. 3. 2016) Dostopno na naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Veselje#U.C4.8Dinki_veselja
- [18] Žagar T. in Lotrič T. Komedijska, (citirano dne 15. 02.2016) Dostopno na naslovu: http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo8/021_linhart/linhart_nove_naloge_2.html
- [19] Žalost, wikipedia, prosta enciklopedija, 2015. (citirano dne 9. 3. 2016) Dostopno na naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/%C5%BDalost#Do.C5.BEivljanje_.C5.BEalosti_glede_na_starost

8 VIRI SLIK

[1] (12. 12. 2015) Dostopno na naslovu: [http://3.bp.blogspot.com/-oVkcTTFDA/T65NQk5Vh8I/AAAAAAAAAGCs/xRixiucD4rM/s1600/Big+Mommas++Like+Father,+Like+Son+-+Martin+Lawrence+-+Brandon+T.+Jackson+\(2\).png](http://3.bp.blogspot.com/-oVkcTTFDA/T65NQk5Vh8I/AAAAAAAAAGCs/xRixiucD4rM/s1600/Big+Mommas++Like+Father,+Like+Son+-+Martin+Lawrence+-+Brandon+T.+Jackson+(2).png)

[2] (12. 12. 2015) Dostopno na naslovu: <http://citymagazine.si/clanek/psihologija-barv-kako-z-barvo-filmski-ustvarjalci-manipulirajo-z-nasimi-custvi/>

[3] (12. 12. 2015) Dostopno na naslovu: <http://1.bp.blogspot.com/-K22sQAmlyec/VQrTTiy6H9I/AAAAAABw6c/ddGT4HBHV6g/s1600/8.png>

[4] (12. 12. 2015) Dostopno na naslovu: http://2.bp.blogspot.com/-IzA74SD_qNQ/T9ppARekPDI/AAAAAAAJZg/pz2KJbMXw4w/s1600/73sz2.jpg

[5] (12. 12. 2015) Dostopno na naslovu: <http://static01.nyt.com/images/2010/02/12/movies/12valentinespan-1/12valentinespan-1-articleLarge.jpg>

[6] (11. 12. 2016) Dostopno na naslovu: <http://images.24ur.com/media/images/600xX/Nov2014/61511602.jpg?a1ac>

10 USTNI VIRI

[1] Intervju preko elektronske pošte z Janekom Musekom

[2] Intervju preko elektronske pošte z Ivanom Maukom Jugom